

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД
от Красимир Вълчев – министър на образованието и науката

Относно: *проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Вашето внимание проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет.

С оглед разрастване на мрежата на българските училища в чужбина и в тази връзка необходимостта от актуализация на някои нормативни актове е извършен подробен анализ на действието на различните норми на Постановление № 103 на Министерския съвет от 1993 г. за осъществяване на образователна дейност сред българите в чужбина (ПМС № 103/1993 г.), проблемите или ограниченията, които те създават спрямо определени категории лица от българска народност, за да се отграничат онези, които се нуждаят от промяна.

Изводът, който е направен, е че, независимо че е нормативен акт още от 1993 г., Постановлението е консолидирано и систематично и до момента работи, без да създава трудности при протичане на годишните кампании. Макар и ПМС № 103/1993 г. да се счита традиционно за основен инструмент за привличане на лица от българска народност от историческите диаспори (Украйна, Молдова, Сърбия, Косово, Северна Македония и т.н.), нормите на акта са относими и приложими към всички лица от българска народност, включително и тези от новите ни големи емигрантски общности (Испания, САЩ, Канада и др.), доказателство за което е наличието и към момента на студенти от тези държави, приети по реда на ПМС № 103/1993 г.

В резултат на анализа са идентифицирани възможности за изменение на нормативната уредба, което от своя страна да доведе до подобряване на функционирането на механизма за осъществяване на образователна дейност сред българите в чужбина.

В предложения проект на Постановление се извършват следните основни изменения и допълнения на ПМС № 103/1993 г.:

1. Изрично се въвежда участието на българските неделни училища в чужбина и на задграничните представителства на Република България в организирането и осъществяването на дейностите по приемане на студенти, докторанти и специализанти – българи, живеещи извън Република България. Конкретните дейности, които ще бъдат извършвани от различните участници в процеса на прием на студенти, докторанти и специализанти в българските висши училища, ще бъдат, както и досега, детайлно уредени в правилата за прием, които всяка година министърът на образованието и науката утвърждава въз основа на изрична делегация от ПМС № 103/1993 г.

2. Предвижда се освобождаване от такса за обучение на всички студенти, приети в български държавни висши училища (ДВУ) по реда на ПМС № 103/1993 г., когато са от следните държави: Република Албания, Косово, Република Молдова, Република Северна Македония, Украйна и Република Сърбия. До момента тези студенти заплащат такса за обучението си като българските граждани, освен ако с конкретната държава, чиито граждани са, няма двустранна договореност за освобождаване от такива такси за обучение. Традиционно такава освобождаване от такси имаме в договореностите с Украйна, откъдето са и най-големият брой приемани студенти. Двустранните договорености с Украйна обаче винаги се подписват след големи бюрократични спънки, преговори, забавяне и т.н. За да не се разчита на добрата воля на държавата, чиито граждани са студентите, приемани по линия на ПМС № 103/1993 г., и за да се постигне по-пълно целта на нормативния акт, предложението на работната група е всички

студенти от т.нар. „исторически диаспори“, приемани традиционно по реда на ПМС № 103/1993 г., да бъдат освободени от такси за обучение. Предвид общия брой приемани студенти и факта, че по-голямата част от тях и досега не са заплащали такси поради двустранни договорености, това би имало минимален финансов ефект върху системата.

3. Актуализирани и разширени са разпоредбите за реда и условията за командироване и за статута на българските преподаватели по български език и литература, българска история, музика, народни инструменти, народни танци и др. в чуждестранни средни и висши училища. Като продължение на започнатата от МОН политика по уреждане на статута на българските лектори в чужбина, уеднаквен с тях е и режимът на командироване на български преподаватели по реда на ПМС № 103/1993 г. От влизането в сила на ПМС № 103/1993 г. броят на командированите преподаватели не надвишава 30. В периода 2010 - 2017 г. броят на командированите от МОН преподаватели за всяка учебна година е бил 25. За учебната 2017/2018 година броят на утвърдените преподавателски места е достигнал 28. За учебната 2018/2019 година са командировани 27 преподаватели поради липса на кандидати за едно от утвърдените места.

4. Предложени са и промени в Постановление № 90 на Министерския съвет от 26.05.2000 г. за условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите, докторантите и специализантите от държавните висши училища и научни организации, с които се предвижда безусловното предоставяне на стипендии през първата година, с фиксиран размер за периода на следването (в момента 240 лв. месечно, за 12 месеца), да се предоставя на приетите студенти от следните държави: Република Албания, Косово, Република Молдова, Република Северна Македония, Украйна и Република Сърбия.

5. Предложени са промени в Наредбата за държавните изисквания за приемане на студенти във висшите училища на Република България, с които се дава възможност, когато в образуването на състезателния бал участва оценката по държавен зрелостен изпит по български език и литература, но в дипломата за средно образование на лицето такава не е вписана, по решение на Академичния съвет на висшето училище и за отделни специалности вместо нея за балообразуваща за кандидат-студенти, които през последните години на обучението си са били ученици в чуждестранни училища не по-малко от 3 години, да бъде взета оценката от държавен зрелостен изпит по съответния чужд език, изучаван в държавата, и оценката от успешно положен тест по български език.

6. В Наредбата за държавните изисквания за приемане на студенти във висшите училища на Република България е предвидена възможността при кандидатстване на чужденци за студенти във висшите училища на Република България, съгласно актове на

Министерския съвет, същите да могат да подават документи и да участват в класиране чрез интернет базиран портал, разработен от Министерството на образованието и науката.

7. Очерта се и необходимост от изменение в Постановление № 44 на Министерския съвет от 2019 г. за осигуряване на преподаватели по български език и литература в чуждестранни висши училища. В чл. 12, ал. 1 на ПМС № 44/2019 г. се предвижда Министерството на образованието и науката да осигурява чрез трансфер на държавните висши училища, съответно на научните институти по чл. 2, финансови средства за обезпечаване на разходите за основни трудови възнаграждения и осигурителни вноски на командированите преподаватели. Налице са обаче и други законово установени задължителни плащания от работодателя, като допълнителни трудови възнаграждения за образователна и научна степен „доктор“ или за научна степен „доктор на науките“ и за придобит трудов стаж и професионален опит. С предлаганите допълнения в ПМС № 44/2019 г. тези допълнителни плащания се включват в кръга средства, трансферирани от Министерството на образованието и науката към висшите училища и научните организации.

За прилагането на предложения проект на Постановление на Министерския съвет са необходими средства в размер на 700 000 лв., които ще са в рамките на разчетените средства по бюджета на Министерството на образованието и науката за съответната година. Предложеният проект на акт не води до въздействие върху държавния бюджет, поради което прилагаме одобрена финансова обосновка по чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Очакваните резултати от приемането и изпълнението на Постановлението са за положително въздействие спрямо всички заинтересовани страни. То е отговор на новите реалности, свързани с инициативата за привличане и връщане в родината на българи, живеещи извън страната, чрез актуализиране на условията за прием и обучение в български държавни висши училища, както и с дейностите по осигуряване на преподаватели по български език и литература в чуждестранни средни и висши училища.

Приемането на предложените нормативни промени ще окаже положителен ефект върху кандидат-студентите и техните родители – българи, живеещи в чужбина, във връзка с балообразуването и възможностите за онлайн кандидатстване в български ДВУ.

Предоставянето на стипендии и освобождаването от такса за обучение в български ДВУ на студентите от български произход от: Република Албания, Косово, Република Молдова, Република Северна Македония, Украйна и Република Сърбия,

приети по реда на ПМС № 103/1993 г., ще окажат положително въздействие по отношение привличане и връщане в родината на българи, живеещи извън страната.

Позитивно въздействие ще се наблюдава и по отношение на преподавателите по български език и литература, българска история, музика, народни инструменти, народни танци и др., командироваани в чуждестранни средни и висши училища. Очаква се подобряване на условията при командироване (включително и във финансов аспект), което ще повиши ефективността от тяхната работа.

Чрез предложените нормативни промени ще се осигури възможност за изпълнение на политиката, свързана с образователната дейност сред българите в чужбина, ще се улесни достъпът на българите в чужбина до обучение в държавните висши училища в Република България, ще се създадат стимули за привличане и връщане на сънародниците ни, които живеят извън България, ще се подобрят условията за командироването и за статута на българските преподаватели по български език и литература, българска история, музика, народни инструменти, народни танци и др. в чуждестранни средни и висши училища.

В стратегически план се очакват и положителни въздействия, свързани със засилване и укрепване на чуждестранната българистика и създаване на условия за популяризиране на българския език и култура по света.

Очакваните ползи пряко кореспондират с формулираните цели и са в посока решаване на дефинираните проблеми.

Настоящият проект на Постановление на Министерския съвет е съгласуван по реда на чл. 32, ал. 1 и 5 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, като получените бележки и предложения са включени в справка за отразяването им.

Проектът на Постановление на Министерския съвет е публикуван на интернет страницата на Министерството на образованието и науката и на Портала за обществени консултации за период от 30 дни, като целесъобразните предложения са отразени.

Във връзка с чл. 28, ал. 2, т. 5 от Закона за нормативните актове не се налага изготвянето на справка за съответствие с европейското право, тъй като представеният проект на акт не въвежда норми от правото на Европейския съюз.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

Предвид гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, предлагам Министерският съвет

да приеме проект на Постановление за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет.

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ

Министър на образованието и науката

ПРОЕКТ